

Landschapsvereniging "De Kringloop"

Busexcursie naar de Eifel, omgeving Ripsdorf, op 24 juni 2017

door Tom Storcken

Het Schafbachtal

Na een voorspoedige busreis beginnen we met in totaal 38 personen aan de eerste excursie. Jan Verdeel de mensen in twee groepen. De ene helft gaat met John mee en de andere helft met Jan. Vanmorgen gaan Thea en ik mee met John. John vertelt eerst in het kort hoe dit gebied van het Schafbachtal en omgeving in vroeger jaren is ontstaan. Meteen hoor ik al de zang van de Winterkoning. John vangt een Bladwesp die we allemaal bekijken. Ik zal er maar meteen bij vertellen dat ik niet alles heb kunnen opschrijven, omdat ik dan een deel van hetgeen wordt verteld niet meer meekrijg, maar gelukkig was ik niet de enige die schreef, dus alles samenvattend zullen we een heel eind komen.

Langs de kant van het pad groeit Moerasspirea, een overblijvende plant uit de Rozenfamilie. Ook zien we Groot hoefblad, een composiet, en Beemdkroon uit de Kaardebolfamilie, met lancetvormige bladeren. Ook Akkerkool, een eenjarige borstelig behaarde plant, behoort tot de composieten en een beetje verborgen staat een Aronskelk. Natuurlijk ontbreekt St. Janskruid niet, eveneens een overblijvende plant. Ook te zien Muskuskruid, Sleedoorn, Echt walstro en Bosandoorn. In het weiland staat Bochtige klaver met nagenoeg kale stengel, Gewone rolklaver en Kale jonker: een tweejarige ijle plant met een tot 2 meter lange stengel, en behorend tot de composieten. Dan een plant met 2 namen: Bonte of Zachte wikke, een Vlinderbloemige. Natuurlijk zien we ook vlinders, onder meer Geelsprietdikkopjes, en ook Libellen. Een mannetje Bosbeekjuffer vliegt langs terwijl John bezig is uit te zoeken of de Klaver langs de kant nu wel of niet Citroengele honingklaver is.

© Wil Hodzelmans

Ook vliegen nog langs Kleine vos en een Kleine parelmoervlinder. We zien Moesdistels, waarvan de stengel omhuld is met grote bleekgroene schutbladen. Leuk om te zien is het Geel vingerhoedskruid. Deze heeft heldergele bloemen, wij vinden meestal Echt vingerhoedskruid met purperen bloemen. Omdat het al zo lang droog is zien we dat een groot aantal planten en bloemen kleiner is dan normaal, of al vroeg zijn uitgebloeid of verdroogd. Daarnaast zien we veel heldere kleuren niet omdat de ze onder het stof zitten. Een voordeel is wel dat we redelijk veel vlinders te zien krijgen. Een

Kapoentje, dat is een Lieveheersbeestje, kunnen we even bekijken. Koningsmantel, behorend tot de Schoenlappers, heeft bruine vleugels die zijn afgezet met blauwe stippen en een gele rand. Hij

showt zijn mooie vleugels en vliegt dan weg. Een Agaatvlinder zit stil op een blad. Op het pad zit een Schorpioenvlieg. Vogelwikke met zijn roodpaarse lipbloemige bloemen staat er mooi op, terwijl Agrimonie vruchtjes zal krijgen met weerhaakjes. Uit de Hertshooifamilie krijgen we Ruig hertshooi te zien. Daarnaast nog Bosroos, Kluwenklokje met zijn blauwpaarse bloemen en uit de Grassenfamilie het Bevertje, een trilgras met hartvormige aartjes. Wat wij meteen herkennen is Morgenster, een composiet, daarvan hebben we twee jaar geleden zaad meegenomen, uitgezaaid in de tuin en al twee jaar lang hebben we daar veel bloemen van. Hier staat hij naast Leeuwentand en Streepzaad, beiden behoren tot de composieten. Kleine ratelaar uit de Helmkruidfamilie is een parasiet die groeit op grazige plaatsen. Waar veel Ratelaar staat is het gras beduidend lager. Een plant die ons tot nu toe onbekend was is Duizendguldenkruid met rozige bloemen uit de Gentiaanfamilie. Vervolgens een bodembedekker die ik ook ken uit mijn eigen tuin: Penningkruid. John laat ons een Boktor zien met lange spriet, hun voedsel bestaat uit bloemen/stuifmeel en bladeren, de larven kunnen wel schadelijk zijn omdat de meeste larven dood en levend hout eten. Verder Geoorde wilg, Dagkoekoeksbloem, Borstelkrans: een nagenoeg reukloze viltig behaarde plant met roodpaarse bloemetjes uit de Lipbloemenfamilie. Een uitgebloeide Zwartblauwe rapunzel uit de Klokjesfamilie. Prachtklokjes met hemelsblauwe bloemen en Herfsttijloos die in het najaar bloeit. In het weilandje naast het pad staan o.a. Grasmuur, een overblijvende plant uit de Anjerfamilie., Gewoon knoopkruid en Betonie met ingekerfd blad. John denkt dat hij een Aardkastanje ziet maar is daar niet zeker van. Dan wordt een nog niet volwassen Sabelsprinkhaan gevonden, een mooi insect. Als John Hokjespeul ziet, een overblijvende plant uit de Vlinderbloemfamilie, geeft hij uitleg over de bestuiving. Ook nog te zien zijn Ruig klokje, Koningskaars, Eenarig parelgras en in de berm staat ook nog Hennepnetel. Wat zien we nog meer? Harig wilgenroosje, Wilde marjolein. Bij Zevenblad zien we vier verschillende vlinders! Keizersmantel met heel veel zwarte vlekken op de vleugels, geweldig om te zien. Kleine parelmoervlinder en Atalanta laten zich ook niet onbetuigd. John vangt een Doodshoofdzwefvlieg. We zien ook nog Gevleugeld hertshooi met lijsten op de stengel, Hopklaver en Rolkklaver, Bosdravik en Kleine pimpernel, die geen merg heeft in de stengel. En dan is het tijd om te gaan eten, want iedereen heeft honger. We hebben trouwens genoten vanmorgen, heel veel gezien met mooie uitleg.

Kalvarienberg

Na een heerlijk middagmaal stappen we weer in de bus in voor onze volgende excursieplaats; de Kalvarienberg. De groep van John gaat nu mee met Jan en omgekeerd. Jan geeft nog een alternatieve route aan voor de mensen die het te zwaar vinden te berg op te lopen. Duidelijk aanwezig zijn hier natuurlijk de Jeneverbesstruiken, een tweehuizige heester uit de Cipresfamilie. De kegelbes rijpt pas in het tweede jaar. Omdat er zoveel in het gras rondom te vinden is gaat Jan er maar bij zitten en wijst ons op het Rozenkransje, een ouderwetse heideplant. Een Koevinkje, een vlinder die graag braamstruiken opzoekt, laat zich bewonderen. Hier staat ook het Gewone zonneroosje dat goed tegen de droogte kan. Ook te zien Bevertje (Trilgras), Geelhartje, een vlassoort), is een klein eenjarig plantje. Ook zien we Blauwgras, een heel vroege soort die als overblijvende plant losse zoden vormt. Hier kiemt ook jonge Jeneverbes. Jan legt uit waarom hier wel jonge planten kiemen en in Nederland niet. Hetgeen hier en daar duidelijk is te zien: Jeneverbesstruiken worden omringd/overwoekerd door o.a. Hazelnootstruiken. Deze groeien natuurlijk veel sneller dan Jeneverbes. Omdat ook in deze streek steeds meer mensen en vooral jeugd wegtrekt omdat hier te weinig werk is wordt het beheer van de

natuur hier vooral in de toekomst een probleem. Wie gaat het onderhoud doen om de gebieden waar Jeneverbes groeit vrij te houden van andere bomen en struiken?

Wat hier ook voorkomt is Zeegroene zegge, die kenmerkend is voor kalkgraslanden. Maar ook Bergzegge met aan de voet felrode bladscheden, de kafjes van de vrouwelijke bloemen zijn donkerpurper tot zwart. De Muggenorchtis die hier staat is verdroogd. Terwijl de Geelgors zijn liedje laat horen bewonderen we de Witte tijm. Terwijl we verder omhoog lopen zien we liggende of omhooggaande Jeneverbes, dit is genetisch bepaald. Een cocon van de St. Jansvlinder wordt gevonden en uitvoerig bekeken. Ook de Vliegenorchis die hier staat is volledig uitgedroogd. Verder Bolrapunzel en Bergklaver. We zien een Dwergblauwtje. De voedselplant van dit vlindertje is Wondklaver, een overblijvende, dicht behaarde plant met goudgele bloemen. Wat komen we verder nog tegen? Gevorkte leeuwentand, Kleine pimpernel en Aarddistel, een overblijvende ca 10 cm hoge plant met wortelrozet en meestal maar een, schijnbaar zittend hoofdje. Een oud exemplaar van de Driedistel, een pioniersplant die open grond nodig heeft en in de nazomer bloeit. Beginrozet van Beemdkroon en een uitgebloeide Grote keverorchis. We zien een Metaalvlinder en mooie Dambordjes. Overal op de berg zien we hoopjes, begroeid met Wilde tijm. Dat zijn de nesten van Gele weidemier. Na enig voorzichtig peuteren laat Jan er ons wat van zien en vertelt over de cyclus van de koningin. De koningin van de Gele weidemier gaat naar een nest van de Zwartbruine wegmieren. Eerst ontstaat er een gemengde kolonie en als de koningin van de Zwartbruine wegmieren sterft, wordt de kolonie overgenomen door de Gele weidemieren. We horen en zien Kneutjes terwijl we kijken naar Sneeuwbal, Viburnum. We staan nu naast een rotswandje waar het als de zon schijnt heel heet kan worden, dus alleen geschikt voor planten die daartegen

kunnen, bijvoorbeeld Kogelbloemen, dat zijn overblijvende tot 30 cm. hoge planten. In de buurt staat Cipreswolfsmelk, Echte gamander, de bloemen beginnen lichtroze en worden later paarsrood. Terwijl een Rode wouw overvliegt kunnen we nog Grootbloemige centauri, Kluwenklokje en Grootbloemige brunel bewonderen. Terwijl we de heuvel aflopen zien we de vervilting van de grasmot, dit werkt verstikkend

waardoor veel bloemsoorten verdwijnen. We lopen terug langs een akkerrand waarvan de eerste meters door de boer niet worden bemest. Hij krijgt hiervoor een compensatie. We zien hier Akkerviooltje, Kleine leeuwenbek en Guichelheil.

Helaas, het is tijd om terug te gaan naar de bus. We hebben kunnen genieten van twee uitzonderlijk mooie gebieden en zijn rondgeleid door de twee enthousiaste gidsen Jan en John. Onze dank hiervoor.